

Állományrendezéstől a digitális külterületi térképekig?!

(NKP pilot projekt végrehajtása a Letenyei Körzeti Földhivatal illetékességi területén.)

Tisztelt Hallgatóság! Kolléganők! Kollégák!

Magyarországnak, az Európai Unióhoz történő csatlakozási előkészületei során egyik fontos feladata, a mezőgazdasági támogatások elosztásához szükséges Mezőgazdasági Nyilvántartási és Támogatási Rendszer (MENTÁR), illetve az ennek részeként működő Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer létrehozása. A támogatások elbírálása, illetve azok felhasználásának ellenőrzése lehetetlen egy jól működő ingatlan-nyilvántartási rendszer (amelyben a tulajdonjogi és földhasználati nyilvántartás együtt megtalálható), valamint olyan – digitális - ingatlan-nyilvántartási térkép nélkül, amely az előbbi ingatlanok elhelyezkedését és a rendszer szempontjából fontos leíró adatait (pl. művelési ág), földminőségi jellemzők stb.) tartalmazza.

2001. év március végén a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumban helyettes államtitkár szinten tartott egyeztetés után, a Földügyi és Térképészeti Főosztály négy mintaterület kísérleti munkájának beindításáról döntött. A kísérleti munka célja az IIER digitális térképi megalapozása, szakmai és pénzügyi feltételeinek modellezése, valamint az ország összes mezőgazdasági jellegű területére (a külterületekre) előállítandó digitális térképezés beindításának megteremtése.

Megítélésem szerint, a jelen projekt, a földprivatizációt követő utóbbi évek legnagyobb jelentőségű földmérési munkája volt, ugyanis alig tíz hónap alatt – viszonylag nem nagy földmérői kapacitás bevonásával az ország 121 településének külterületén mintegy 300.000 ha nagyságú területről készült el - ingatlan-nyilvántartási továbbvezetésre is alkalmas – ITR formátumú digitális térkép.

A négy kijelölt mintaterület között volt a Letenyei Körzeti Földhivatal illetékességi területe is, ahol a Zala Megyei Földhivatal, a Letenyei és a Lenti Körzeti Földhivatalok hathatós közreműködésével, 23 település mintegy 30.000 ha nagyságú külterületéről készítette el a digitális térképet és végezte el az elkészült térképmű állami átvételi vizsgálatát.

Tisztelt Hallgatóság!

A következőkben az elvégzett munkáról szeretnék rövid, szakmai tájékoztatást adni.

1. Előzmények:

A digitális térképkészítést, a teljes mintaprojektet koordináló Nemzeti Kataszteri Program KHT megbízásából és finanszírozásával hajtottuk végre. A kezdet 2001. április 10-re datálódik, ugyanis ezen a napon zajlott le az az egyeztető és feladatmeghatározó értekezlet a NKP KHT székházában, ahol a konkrét végrehajtás alapelvét fogalmazták meg. Az értekezletet követően a szakértők az érintett Körzeti Földhivatalokkal együtt, azok székhelyén, felmérték a végrehajtandó feladathoz felhasználható földmérési és térképészeti anyagokat és dokumentumokat, majd jelentésükben javaslatot tettek annak végrehajtására. A tényleges, jogszabályszerű közbeszerzési eljárás innen kezdődött el. Berényi András szakértő úr szakvéleménye alapján, 2001. május 8-án, került sor a Letenyei Körzeti Földhivatal 22 települése külterületi digitális térképei elkészítésének feladatmeghatározó egyeztetésére.

Az egyeztetésről felvett jegyzőkönyv alapján az NKP KHT már május 10-én megküldte az ajánlatkérési dokumentációját a Zala Megyei Földhivatalnak. Ezt követően felgyorsultak az események. Az általunk összeállított ajánlattételi dokumentumok alapján május 21-vel megkötött a megállapodás, amely a teljes munkafeladat földhivatali kapacitással történő végrehajtására vonatkozott. A 22 db ITR formátumú digitális külterület térkép elkészítését belső és minősítő vizsgálatát, valamint az állami átvételi vizsgálatot tartalmazó munkafeladat végteljesítési határideje 2002. november 15. volt. Az ajánlattételben az 1:4000 méretarányú analóg megjelenítésre (a DAT1 M2. szabályzat előírásainak figyelembevételével) paraméterezett ITR állományokon kívül, vállaltuk valamennyi település, 1:10000 ma. digitális külterületi átnézeti térképének elkészítését is.

2. A feladat végrehajtásának ütemezése

Az elvégzendő munkát a műszaki terv mellékletét képező 1. számú táblázat tartalmazza, amelyből természetes mértékegységekben kiolvashatók a térképkészítés részfeladatai.

- a: meglévő „községi jogerős” állományok rendezése 16519 hektárt, illetve 5473 földrészletet érintően.
- b: digitalizálás 13740 ha területen 1595 földrészlet vonatkozásában.
- c: bedolgozandó és ellenőrizendő valamennyi közigazgatási határvonal, valamint 59 fekvés (B, Zk) határvonala.

A térképkészítési munka ténylegesen május 14-vel kezdődött el, ugyanis ekkor adtuk át szkennelésre, azt a 75 db térképszelvényt, amelyek tartalmának teljes vagy részbeni digitalizálását el kellett végezni, az ITR állományok fehér foltjainak kitöltéséhez.

A földhivatali végrehajtás május utolsó napjaiban indult el. Három munkabrigádot alakítottunk, mégpedig az elsőt a Letenyei Körzeti Földhivatalnál 1 fő földmérő teljes, illetve az osztályvezető részbeni kapacitásával, a másodikat a Lenti Körzeti Földhivatalnál 2 fő földmérő (ezen belül az osztályvezető) teljes kapacitásával, a harmadikat a Zala Megyei Földhivatalnál 3 földmérő teljes kapacitásával. A közreműködő kapacitás tehát 6,5 fő teljes munkaidejét vette igénybe. A belső és minősítő vizsgálatokat 3 fő földmérő, összesen 9 heti munkájával végezte el, de közülük a két osztályvezető a készítők között is szerepel. Az állami átvételi vizsgálatot, az első elkészült ITR állományok átadását követően, szeptember elejétől folyamatosan végeztük, és erre 1 fő földmérő 5 heti munkáját fordítottuk.

Összegezve: A közreműködők átfedő tevékenységeit is figyelembe véve – 6 hónap alatt – összesen 7 földmérő teljes munkaidejét kötötte le a digitális térképek műszaki terv szerinti elkészítése.

3. Fontosabb részfeladatok és azok szakmai megoldásai:

A digitális térképkészítés részfeladatait az ajánlattételi dokumentáció részét képező műszaki tervben az alábbiak szerint kerültek meghatározásra.

3.1. A munka megkezdésekor – közigazgatási egységenként felfektettük a Feldolgozási Naplót (≡ felmérési törzskönyv), amelyben, ezt követően, a feladat végrehajtása során, minden művelet részletesen dokumentálásra került.

3.2. Adatszolgáltatás:

A Letenyei Körzeti Földhivatal a munka kezdetére településenként összeállított egy ún. „adatszolgáltatási csomagot”, amelynek tartalma:

- a községi jogerős ITR állományból,
- a községi előzetes ITR állományból,
- a bedolgozandó és az állományokban meg nem szereplő numerikus munkák munkarészeiből,
- a községi jogerős állományba bemásolt közigazgatási és fekvéshatárokból,
- analóg külterületi földkönyvből állt.

Az adatszolgáltatás, illetve adatgyűjtés során, a fentiek mellett átadásra kerültek - a szerkesztő részére - az ingatlan-nyilvántartási térképek is. A Megyei Földhivatal térképtára szolgáltatta, a munkavégzéshez, a területre eső alappontok pontleírásait és koordinátáit, valamint - a dűlőnevek helyes elhelyezéséhez – a fellelhető legrégebbi átnézeti térképeket.

3.3. Állományrendezés:

A munkafeladat részeként a községi jogerős állomány tartalmi szerkezeti, kódolási, hiányosságainak megszüntetését végeztük el.

A feladat részletezésétől eltekintek, mert a rendelkezésre álló idő ezt nem teszi lehetővé, de az elvégzett munkát demonstrálandó, felsorolnám annak lépéseit.

- a közigazgatási határvonal egyeztetése határszakaszonként (a szerkesztett és a szomszédos települések jogerős állományainak a figyelembevételével),
- a fekvéshatárvonalak egyeztetése jogerős állománnyal, ingatlan-nyilvántartási térképpel
- a földrészlet, alrészlet, alosztály határok egyeztetése az ingatlan-nyilvántartási térképpel és a földkönyvvel, valamint ezek hiányosságainak javítása, kiegészítése
- a hiányzó feliratok pótlása,
- a pontkódolás javítása, kiegészítése,
- a jelkulcsok bevitele, pótlása, a kódolással és az ingatlan-nyilvántartási térképpel összhangban.
- a kiegészítő digitalizálás (alrészletre, alosztályra stb.) végrehajtása,

- előzetes területellenőrzés földrészletenként (alrészlet, alosztályterületek is).

Az egyes munkafázisok során talált eltérések és azok javítása, rendszeres dokumentálása, a Felmérési Napló folyamatos vezetésével történt.

3.4. Digitalizálás:

A digitalizálást önálló állományban végeztük.

A munkavégzés során két különböző megoldásra kerül sor.

- a nagyobb – 1/3-ad szelvényt meghaladó – területű fehér foltok esetében a 75 db térképszelvényről szkennelt, és valamennyi örkereszt koordinátáinak felhasználásával EOVB-be transzformált raszteres állományokból, képernyődigitalizálással,
- a jogerős állományban hiányzó, néhány földrészletet tartalmazó, foltok esetében kartométerrel történt az analóg térképi tartalom átvétele. Ez utóbbi megoldásnál a digitalizáló tájékozásáról készített jegyzőkönyv, minden esetben nyomtatásra és a Feldolgozási Naplóban elhelyezésre került.

A digitalizálással előállított analóg térképi tartalom kontúrjait illesztettük a jogerős állományhoz, majd egy előzetes területi és teljességi ellenőrzést követően – a jogerős állománnyal azonos módon – rendezésre és kiegészítésre került ez a digitális állomány is.

3.5. A jogerős és digitalizált állományok egyesítése, területszámítás, területi eltérések kimutatása.

A munkafeladatban történt a teljes külterületre kiterjedő ITR állomány előállítása. Az előzőkben leírt ITR állományok egyesítése után elvégeztük a maradék ellentmondások megszüntetését, javítását a szerkezet, a kódolás, valamint a jelkulcsok és feliratok vonatkozásában.

Ezt követően végrehajtottuk a területszámítást, az (előzetes) területjegyzék összeállítását és a területi eltérések listázását.

3.6. Belső és minősítő vizsgálat.

Az eddig ismertetett munkafolyamat teljes egészében az osztályvezetők irányításával, szakmai állásfoglalásával és ellenőrzésével került végrehajtásra. A munka megkezdése előtt, az alapvető rendezési elveket, a közreműködők részvételével tartott munkamegbeszélésen tisztáztuk és írásban rögzítettük. Ezen útmutató szerint történt a munkavégzés, illetve az ellentmondások feloldása, mindezek folyamatos törzskönyvi dokumentálása mellett.

A belső vizsgálat ellenőrizte:

- az elkészült ITR állomány struktúráisan azonos-e a Műszaki Terv-ben leírtakkal
- a Feldolgozási Naplóban bejegyzett tételek feldolgozása az előírások szerint történtek-e, a javítások helyesen lettek-e végre hajtva,
- a Műszaki Tervben előírt munkarészek elkészültek-e,
- az állománynak és a területjegyzéknek a földkönyvvel történő tételes összehasonlításával ellenőriztük az ingatlan-nyilvántartással való tökéletes tartalmi egyezőséget.

A belső vizsgálat megállapításai alapján a készítő végrehajtotta a szükséges javításokat, illetve pótolta a munkarészek hiányosságait, majd ezt követően, az osztályvezetők végezték el a teljes munkafolyamat végső ellenőrzését és az elkészült térkép záróminősítését.

3.7. Állami átvételi vizsgálat:

Az ajánlattétel során a Műszaki Tervben rögzítettük az állami átvételi vizsgálat rendjét és megneveztük a vizsgálatot végző földmérőket. Ők a munkafeladat végrehajtásában nem vehettek (nem is vettek) részt.

Az állami átvételi vizsgálat 2000 szeptemberétől a munka bejegyzéséig folyamatosan zajlott le. A vizsgálat végrehajtása, a párhuzamosan folyó, más (DAT) állami átvételi vizsgálatokkal azonos módon és szempontok szerint történt. Részletezésétől idő hiányában eltekintenek, de minősítésére elmondanám, hogy az állami átvételi vizsgálat során bejegyzett hiányosságok és hibatételek száma, nem egy esetben meghaladta a belső vizsgálati észrevételek számát.

A javítást követően – a vizsgálók – elvégezték az utóellenőrzést, illetve elkészítették - településenként - a térképkészítési munka zárójegyzőkönyvét.

A külterületi digitális állományok előállítás után azokból, a közigazgatási és fekvéshatárokat kiemeltük és egy állományban egyesítve, ismételten ellenőriztük az egyes határvonalak illeszkedéseit. A talált kisebb ellentmondásokat, azok törzskönyvi bejegyzése mellett a Letenyei Körzeti Földhivatal javította a községi állományokban, illetve az így keletkezett területi eltéréseket területjegyzék függelékben átvezette.

Az így előállított ITR állományokból az 1:10000 méretarányú átnézeti térkép készítésének (és analóg megjelenítésének) szabályai szerint minden településről összeállítottunk egy átnézeti térképi állományt, amelynek struktúrája (változások vezetése mellett) lehetővé teszi, hogy bármikor a naprakész analóg 1:10000 méretarányú átnézeti térképet állítsunk elő.

A munka befejezéseként a Nemzeti Kataszteri Program KHT képviselőinek 2001. november 15-én adtuk át a szerződésben rögzített térképeket és munkarészeket. Az átadott állományok jellemző adatait a 2. sz. táblázat tartalmazza.

4. Következtetések és a „hogyan tovább?” kérdései

4.1. Az elkészült térképmű, ingatlan-nyilvántartási térképként történő továbbvezetésre feltétlenül alkalmas, akár a jelenlegi formájában is. Erre két lehetséges megoldást látok, egyrészt a területi munkarészek párhuzamos továbbvezetésével - ingatlan-nyilvántartási forgalomba adás nélkül – mintegy grafikus területként kezelve, a tulajdoni lap területi adataitól eltérő térképi területeket, másrészt úgy, hogy jogszerűen végrehajtjuk az ingatlan-nyilvántartás átalakítását és ennek során a térképi területeket az ingatlan-nyilvántartásba átemeljük.

Mi ez utóbbi megoldást választottuk és 2002. év végére elvégezzük a digitális térképek szabályszerű forgalomba adását.

4.2. Mennyiben jelent többletet a digitális külterületi térkép?

Az 1996. évi LXXVI. tv. 9.§-a állami feladatként határozza meg a földmérési alaptérképek elkészítését, 15.§-a az így készült (digitális) térképek kötelező felhasználást rendeli el, mindenféle informatikai rendszer, térinformatikai megalapozásához. Tehát ezek a térképek használandók a közeljövőben az általános település rendezési tervek készítésénél, mindenféle

mezőgazdasági és más célú nyilvántartási rendszerek referenciafelületeként, illetve nem utolsó sorban a TAKAROS rendszer térképi moduljában is.

Ezután jogosan felmerül a kérdés kell-e folytatni, ezt a munkát? A válasz megítélésem szerint csakis igen lehet, hiszen a történetek alapján, a rendelkezésre álló földmérési kapacitások igénybevételével további térinformatikai felhasználásra is alkalmas és az egész ország teljes külterületét lefedő vektoros, digitális térkép – rövid idő alatt - csak így állítható elő.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!